

Kritinio mąstymo užduotys

Pažadėtoji žemė: Dievo tautos pašaukimas

1. Užduotis. Gyvenimo klausimų iš Šventojo Rašto kėlimas

Galbūt šis ar kitas Šventojo Rašto pasakojimas atrodo ne visai suprantamas, neaiškus, paslaptingas, nes buvo parašytas prieš tūkstančius metų? Kur dabartiniame pasaulyje yra sakralios vietos, kuriose apsireiškia Dievas? Biblijoje aprašytas Dievo ir žmogaus susitikimas yra nepaprasta egzistencinė patirtis, skatinanti mąstyti ir kelti gyvenimo klausimus.

Perskaityk Senojo Testamento teksto ištrauką ir suformuluok klausimų apie Dievo ir žmogaus santykį šiuolaikiniame pasaulyje. Kuo įžvalgesni, sudėtingesni bus tavo klausimai – tuo brandesnis egzistencinis mąstymas.

Išėjimo knyga

Iš 3

Degantis krūmas

Dievas pašaukia Mozę

¹ Mozė ganė savo uošvio Jetro, Midjano kunigo, kaimenę. Nuvaręs kaimenę už dykumos, jis atėjo prie Horebo – Dievo kalno. ² Viešpaties angelas pasirodė jam degančio krūmo ugnies liepsnoje. Mozė žiūrėjo nustebęs, nes krūmas, nors ir skendėjo liepsnoje, nesudegė. ³ Mozė tarė sau: „Turiu eiti pasižiūrėti į šį nuostabų reginį ir pamatyti, kodėl tas krūmas nesudega.“

⁴ VIEŠPATS pamatė, kad Mozė pasuko pasižiūrėti. Dievas pašaukė jį iš degančio krūmo: „Moze, Moze!“ – „Aš čia!“ – atsiliepė tas. ⁵ Tada jis tarė: „Neik arčiau! Nusiauk apavą, nes vieta, kurioje stovi, yra šventa žemė! ⁶ Aš esu tavo tėvo Dievas, – toliau kalbėjo jis, – Abraomo Dievas, Izaoko Dievas ir Jokūbo Dievas.“ Mozė užsidengė veidą, nes bijojo pažvelgti į Dievą.

(Ar įmanoma _____,

iš tiesų egzistuoja _____,

teisinga _____?)

(Jeigu _____,

tai _____
_____?)

(Ką reiškia _____
_____?)
Ką nori pasakyti _____
_____?)

(Kaip šis pasakojimas susijęs _____

derėtų suprasti _____

galima interpretuoti _____
_____?)

(Kas tai yra _____?)

Kas įrodo _____
_____?)

(Koks yra _____?)

Kokių minčių kelia _____
_____?)

(Kodėl _____

_____?)

(Kuo ši ištrauka svarbi _____

_____?)

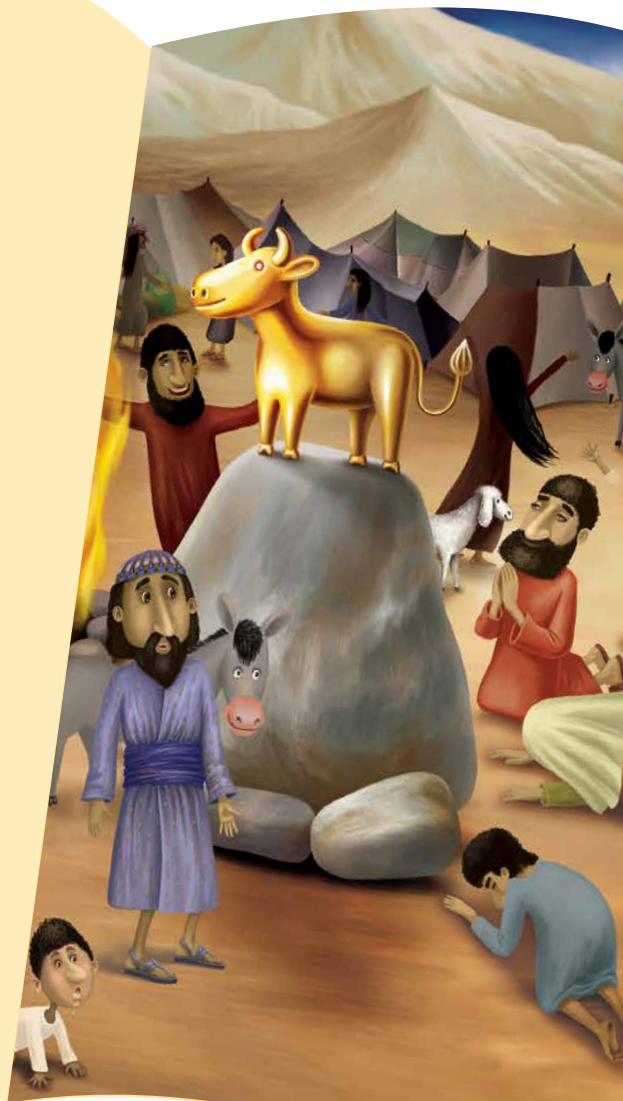
2. Užduotis. Istorinė kritinė teksto analizė

Perskaityk kitą Senojo Testamento ištrauką, išanalizuok ją pagal lentelėje nurodytus aspektus ir klausimus, pagrįsk šios Biblijos ištraukos reikšmę krikščioniui šiandien.

Aukso veršis

Iš 32

¹ Žmonės, matydami, kad Mozė uždelsė nultipti nuo kalno, susirinko prie Aarono ir sakė jam: „Eikš, padirbk mums dievą, kuris mus vestų. Juk mes nežinome, kas nutiko Mozei – tam vyrui, kuris išvedė mus iš Egipto žemės“. ² Aaronas jiems tarė: „Nuimkite aukso auskarus, kuriuos nešioja įkabintus į ausis jūsų žmonos, sūnūs bei dukterys, ir atneškite juos man“. ³ Visi žmonės nusiėmė auksinius auskarus, kabojusius ausyse, ir atnešė juos Aaronui. ⁴ Jis, paėmęs jiems iš rankų auksą, suliejo į veršio panašumą, paskum raižymo įrankiu padarė iš jo lietinį veršį. Tada jie sušuko: „Izraeli, šis yra tavo Dievas, kuris išvedė tave iš Egipto žemės!“ ⁵ Aaronas, tai pamatęs, pastatė priešais jį aukurą ir paskelbė: „Rytoj bus VIEŠPATIES šventė.“ ⁶ Žmonės kitą dieną pakilo anksti, aukojo deginamąsias atnašas, atnašavo bendravimo aukas, sėdosi valgyti ir gerti, paskui kėlėsi užauti.

Kontekstas: kuriuo istoriniu laikotarpiu Izraelio tauta keliavo iš Egipto į Pažadėtąją žemę? Kaip tekste atsispindi kultūriniai, religiniai laikotarpio papročiai, gamtinė aplinka? Kaip istorinis kontekstas padeda geriau suprasti tekstą?

Raktiniai žodžiai: ką reiškia „aukso veršis“ ir kt.?

Pagrindiniai veikėjai, jų santykiai tarpusavyje ir su Dievu: Kokie buvo Mozės ir Aarono santykiai? Kodėl tauta akivaizdžiai prieštaravo vienatinio Dievo garbinimui?

Teksto pobūdis, žanras: koks šio pasakojimo pobūdis – grožinis literatūrinis, istorinis, mokslinis, filosofinis, teologinis?

Biblijos autorius ir adresatas: kas yra Išėjimo įvykių įkvėptasis pasakotojas ir koks jo tikslas? Kam buvo adresuota Biblijos knyga?

Svarbiausi, susiję įvykiai: kada ir kur Dievas subūrė tautą, kurią vedė į Pažadėtąją žemę? Kokių sunkumų ji patyrė?

Ištraukos reikšmė, prasmė: kokia pasakojimo pagrindinė mintis išaiškėja? Kuo ši ištrauka aktuali, įdomi, svarbi mums šiandien?

Asmeninė nuomonė, patirtas įspūdis: *kaip manai, kodėl atsirado dievadirbystė?
Kodėl tauta buvo neištikima ir atkrita į stabmeldystę?*

3. Užduotis. Teksto dvasinės prasmės interpretacija

Šventajame Rašte atsiskleidžia ir dvasinė prasmė, pranokstanti žodinę, įkvėptojo autoriaus tiesiogiai išreikštą prasmę. Dvasinės prasmės pagrindas yra žodinė prasmė. Dvasinė prasmė gali turėti trejopą pobūdį: *tipologinį*, *moralinį* ir *mistinį* pagal Katalikų Bažnyčios Tradiciją.

Tipologinis dvasinės Šventojo Rašto prasmės pobūdis susieja Senojo Testamento išganymo istorijos įvykius su Kristumi. Pavyzdžiui, izraelitų perėjimas per Raudonąją (Nendrių) jūrą yra reiklus ženklas ir nuoroda į Kristaus pergalę – perėjimą iš mirties į Prisikėlimą ir Krikšto sakramentą. Naujajame Testamente Dievo vardas suskamba žodžiais: „Aš esu Alfa ir Omega“, – sako Viešpats Dievas, kuris yra, kuris buvo ir kuris ateis, Visagalis.

(Apr 1, 8)

Moralinis dvasinės Šventojo Rašto prasmės pobūdis yra pamokantis. Šventajame Rašte atpasakojami įvykiai turi tikslą skatinti skaitytoją būti dorą ir elgtis teisingai.

Mistinis dvasinės Šventojo Rašto prasmės pobūdis primena, kad svarbu atpažinti išganymo istorijos dalykuose ir įvykiuose nuorodą į jų amžinąją reikšmę, vedančią žmogų į tikrąją Pažadėtąją Žemę. Taip Bendrija (Bažnyčia) žemėje yra nuoroda į dangiškąją Jeruzalę.

Hebrajų kalboje vardas dažnai atskleidžia kokius nors asmens charakterio bruožus arba suteikia kitokios informacijos apie jį. Štai keletas pavyzdžių:

„Jėzus“ – „Gelbėtojas“, „nes jis išgelbės savo tautą iš nuodėmių.“ (Mt 1:21)

„Abraomas“ – „Didelės daugybės tėvas“, „nes aš tave paskyriau daugelio tautų tėvu.“ (Pr 17:5)

„Ieva“ – „Gyvybė“, „nes ji buvo visų gyvųjų motina.“ (Pr 3:20)

„Simeonas“ – „Išklausymas“, „kadangi Viešpats išgirdo mane esant paniekintą, man davė dar ir šitą.“ (Pr 29:33)

Pabandyk interpretuoti, ką šis išganymo istorijos įvykis: Dievo vardo apreiškimas, aprašytas cituojamojo Šventojo Rašto ištraukoje, reiškia dvasiniu, trejopu teologiniu požiūriu.

Tipologinis požiūris: *ką šis tekstas simboliškai kalba apie Dievą Tėvą, kurį mums tobulai apreiškė Jėzus Kristus? Kokią žinią Jėzaus pavadintas Gyvasis protėvių Dievas – Abraomo Dievas, Izaoko Dievas ir Jokūbo Dievas – perduoda mums?*

Dievas apreiškia savo vardą

Iš 3

¹³ „Betgi, – Mozė sakė Dievui, – kai nueisiu pas izraelitus ir sakysiu jiems: Jūsų protėvių Dievas atsiuntė mane pas jus, o jie manęs klaus: „Koks jo vardas? – ką aš jiems pasakysiu?“ ¹⁴ Dievas tarė Mozei: „Aš esu, kuris esu.“ Ir tęsė: „Tu taip kalbėsi izraelitams: „Aš Esu atsiuntė mane pas jus.““ ¹⁵ Dievas vėl kalbėjo Mozei: „Taip tu kalbėsi izraelitams: „VIEŠPATS, jūsų protėvių Dievas – Abraomo Dievas, Izaoko Dievas ir Jokūbo Dievas – atsiuntė mane pas jus. Tai bus mano vardas per amžius, šiuo vardu manęs šauksis visos kartos.“

Moralinis požiūris: *kaip ši ištrauka susijusi su antruoju Dievo įsakymu „Nenaudosi piktam VIEŠPATIES, savo Dievo, vardo...“ (Iš 20, 7)?*

Mistinis požiūris: kaip į Dievą kreipėsi judėjai, įvairių laikų krikščionybės mistikai ir šventieji? (žr. Žinyną) Kaip Dievas užmezga religinį santykį su žmogumi kaip Amžinasis Tu – Meilė?

